Literatura catalana

Joan Vinyoli

Solucions · 9 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

2. *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Al llarg del llibre, i sobretot a la primera part, els elements del paisatge són presents en la majoria de poemes. (0,5 punts)
(b) En general, és un paisatge de muntanya, amb referències a boscos, arbres, muntanyes, neu, gorgs i fonts, però també hi veiem la presència ocasional del mar, i amb moltes referències a les hores finals del dia i a l'estació de la tardor. (0,5 punts)
(c) El paisatge és important perquè pot exercir dues funcions: d'una banda, es pot identificar amb el de la comarca de la Selva, on Vinyoli va passar la infantesa, i per tant s'associa al passat perdut i al record (0,5 punts); de l'altra, els elements de la naturalesa adquireixen un valor simbòlic: acompanyen les reflexions del poeta, que hi cerca la seva identitat, el seu passat o el seu origen, i representen sovint el pas del temps (imatges de la posta de sol o la tardor) i l'esforç del coneixement (així, les fonts o el mar) (0,5 punts).

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió pertinent no explicitada estrictament en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 2 punts assignats al contingut.

2. PAU 2019 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1. Expliqueu els temes principals de *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli, i relacioneu-los amb la divisió de l'obra en parts. Tingueu en compte el poema que obre el llibre, «Amb ronca veu», i sobretot els versos finals («i m'estarrufo collinflat i danso, / tot i saber que em guaiten els ulls del caçador»).
[3 punts]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats a la pregunta es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Els poemes continguts a Vent d'aram *estan agrupats en tres parts sense títol, numerades 1, 2 i 3, precedides per un poema, titulat «Amb ronca veu», que fa de pròleg al conjunt. (0,5 punts)*

(b) La divisió en parts correspon al predomini d'uns temes determinats. Els temes dominants de la primera part són la consciència del pas del temps, la vellesa i el record de la joventut, expressat sobretot a través del paisatge. La segona part agrupa poemes de caràcter amorós, que oscil·len entre la consciència de la pèrdua i l'exaltació de l'instant en la relació eròtica. La tercera part gira a l'entorn del pas del temps i la presència de la mort com a element indestriable de la vida. (1,5 punts)

(c) El poema «Amb ronca veu» fa de pròleg al llibre i en mostra alguns temes fonamentals, com ara l'anhel insatisfet i la recerca de sentit de la vida, i la poesia com a vehicle d'aquest anhel: el poeta expressa aquesta recerca en forma de cant (la poesia), tot i saber que l'única certesa és la mort. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

3. PAU 2019 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu el poema «La mesura d'un home», pertanyent a la tercera part del llibre *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):
   a) El sentit del poema en relació amb l'estructura sintàctica (podeu fer-ne una paràfrasi que us ajudi).
   b) El significat de les imatges (nit estelada, erms, guspira).
   c) El to moral que hi adopta el poeta.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

La mesura d'un home

Ben sospesat, els dies
de joventut valen molt
per no donar-los un alt preu.
Si foren rics de foc i d'acció i disponibles
a tot
—una nit estelada
no la desdenyis, no val menys que els erms[1]
transitats per la mort.
Si fores
fracàs, anhel i solitud i reserva
de la guspira[2] que encén boscos
i no sols
projecte avar de guanys
d'hipòcrita domini,
sobretot si fores
pur en el pur, diré que vas donar
la mesura d'un home.

1. *erms*: 'camps no conreats, deserts'.

2. *guspira*: 'espurna'.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

(a) Explica que el poema consta de tres parts clares: una afirmació inicial sobre el valor de la joventut (v. 1-3), una part central construïda amb oracions condicionals («Si...Si...sobretot si...») sobre les accions del passat (vv. 4-12), i una frase enunciativa final que dona sentit al poema (vv. 12-13). (0,5 punts)

(b) En resumeix o parafraseja el sentit: el poema exposa les condicions que fan que un home sigui humà en tota la seva plenitud. Aquestes condicions s'associen a la joventut, que té un preu molt alt perquè és l'època vital de l'acció i el risc. En la joventut, l'home ha d'haver estat ric d'acció (el «foc» n'és metàfora), sigui quina sigui l'experiència, des de la contemplació o la vivència d'una nit estelada fins al risc extrem, potser la guerra («erms transitats per la mort»); ha d'haver estat disponible al desig, però també al fracàs, a la soledat de qui s'arrisca, i sempre disposat a l'exaltació i la vivència total («reserva / de la guspira que encén boscos»: una altra vegada el foc com a metàfora de la vida). Per contra, no ha d'haver viscut mai per al guany material que proporciona només una aparença falsa («hipòcrita») de domini o possessió. Si ha fet tot això, l'home haurà viscut «pur en el pur», és a dir, haurà viscut una vida essencial, pura, feta de lliurament vital total, que és el que el fa humà. Es valorarà especialment que l'examinand sàpiga veure que totes aquestes condicions poden fer referència al poeta mateix, a l'home com a poeta, atès que, per a Vinyoli, vida i poesia s'identifiquen. (1,5 punts)

(c) Sap interpretar les imatges: els dies «rics de foc i d'acció» representen l'exaltació de la joventut; «nit estelada» representa la vida contemplativa, l'experiència potser intel·lectual o artística; els «erms transitats per la mort» són metàfora de la vida arriscada, potser de la guerra com a emblema del risc extrem; «reserva / de la guspira que encén boscos» és, en el sistema metafòric del poema, la capacitat d'entusiasme i d'exaltació vital. (0,5 punts)

(d) Fa notar que el poema té un contingut obertament moral, que el poeta hi adopta la posició del mestre que alliçona o aconsella, i que la veu poètica s'adreça a un «tu» (probablement, el poeta mateix) que ha de complir les condicions exposades (0,5 punts).

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicitada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives i la capacitat d'anàlisi.

4. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Quina concepció del poeta i de la poesia es desprèn de *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli? Tingueu en compte els poemes «Amb ronca veu» o «La mesura d'un home», les imatges del gall o el coraller, i l'exhortació a ser «pur en el pur».
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:
(a) Que, per a Vinyoli, la poesia i la vida s'identifiquen, i que això és un tret que comparteix amb poetes de la tradició romàntica i simbolista (es poden esmentar Hölderlin, Nietzsche o Rilke). Per tant, la poesia no és una activitat estètica, sinó un camí per a l'autoconeixement i per a la indagació sobre l'existència, i que aquesta indagació és dolorosa. (1 punt)
(b) Que, a Vent d'aram*, hi ha poemes dedicats exclusivament a aquest tema. Així, a «Amb ronca veu», que obre el llibre, el poeta s'identifica amb el gall salvatge que canta des del fons de la nit —del dolor de la vida— davant la certesa de la mort. Una altra imatge del poeta és el coraller, que en un altre poema («El guany») surt de la seva immersió en el mar fosc amb el guany d'una nova mirada sobre la vida. Que l'actitud de donació exclusiva a la vida i la poesia es manifesta en un dels últims poemes del llibre, «La mesura d'un home», on afirma que per donar la mesura pròpiament humana cal haver estat «pur en el pur», sense afany de guanys materials. (1 punt)*

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

5. PAU 2018 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1. Expliqueu l'estructura del llibre *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli, i descriviu els temes dominants a cada part. Relacioneu aquests temes amb les imatges emprades i amb el títol del llibre.
   [3 punts]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats a la pregunta es poden atorgar si l'examinand explica:
(a) Que els poemes continguts a Vent d'aram *estan agrupats en tres parts sense títol, numerades 1, 2 i 3, precedides per un poema, titulat «Amb ronca veu», que fa de pròleg al conjunt. (1 punt)*
(b) Que la divisió en parts correspon al predomini d'uns temes determinats. El tema dominant de la primera part és la consciència del pas del temps, la vellesa i el record de la joventut, expressat sobretot a través del paisatge. La segona part agrupa poemes de caràcter amorós, que oscil·len entre la consciència de la pèrdua i l'exaltació de l'instant en la relació eròtica. La tercera part gira a l'entorn del pas del temps i la presència de la mort com a element indestriable de la vida. (1 punt)
(c) Que Vinyoli recorre en tot el llibre a les imatges extretes de la natura, sobretot els boscos, les muntanyes, els gorgs, etc., en part relacionades amb el passat, i que moltes d'aquestes imatges evoquen de manera molt precisa les últimes hores del dia i l'estació de la tardor, com a correlat de l'experiència vital del poeta. (0,5 punts)
(d) I que la metàfora que dona títol al llibre prové d'un vers d'un poema del llibre («El graner morat») i designa el vent de l'hora de la posta, de color d'aram, per tal de subratllar la idea de la tardor de la vida. (0,5 punts)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

6. PAU 2018 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu la importància, la funció i el significat dels elements de la naturalesa a *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli.
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:
(a) Que al llarg del llibre, i sobretot a la primera part, els elements del paisatge són presents en la majoria de poemes. (0,5 punts)
(b) Que, en general, és un paisatge de muntanya, amb referències a boscos, arbres, muntanyes, neu, gorgs i fonts, però també hi veiem la presència ocasional del mar, i amb moltes referències a les hores finals del dia i a l'estació de la tardor. (0,5 punts)
(c) Que el paisatge és important perquè pot exercir dues funcions: d'una banda, es pot identificar amb el de la comarca de la Selva, on Vinyoli va passar la infantesa, i per tant s'associa al passat perdut i al record (0,5 punts); de l'altra, els elements de la naturalesa adquireixen un valor simbòlic: acompanyen les reflexions del poeta, que hi cerca la seva identitat, el seu passat, el seu origen, i representen sovint el pas del temps (imatges de la posta de sol o la tardor) o l'esforç del coneixement (així, les fonts o el mar) (0,5 punts).

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió pertinent no explicitada estrictament en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 2 punts assignats al contingut.

7. PAU 2017 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1. [3 punts]

Els tres punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:
(a) Que «vent d'aram» és una metàfora que designa el vent a l'hora de la posta (el sol és de color vermellós, com l'aram, i el color es trasllada al vent); pot recordar que prové del primer vers del poema «El graner morat» («El vent d'aram tremola sobre les muntanyes»). (1 punt)
(b) Que per a Vinyoli, l'hora de la posta s'associa a la tardor, l'estació de l'any més present en els poemes del llibre (0,5 punts); i que l'hora i l'estació tardoral s'associen a la vellesa del poeta, i per això els temes dominants del llibre són el pas del temps, la importància dels records, l'amor i la mort (0,5 punts).
(c) Que aquests temes s'expressen sobretot amb imatges extretes de la naturalesa que evoquen el pas del temps (rius, fonts, vent, fulles seques) o la permanència (gorgs, boscos, mar). (1 punt)

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

8. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. [3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats a les preguntes:
(a) Que «Amb ronca veu» és el primer poema del llibre, i que es presenta separat de la resta de poemes, que s'agrupen en tres parts diferenciades; i que aquesta posició li confereix el valor de pròleg, reforçat pel fet que el tema del poema és el poeta i la poesia. (1 punt)
(b) Que el poema, que no té rima ni una mètrica definida (hi predominen els versos decasíl·labs), es divideix en dues parts, i que la segona part queda dividida també en dues meitats a partir de la segona meitat del vers quart, trencat; que a la primera part, el poeta enumera, reiterant una mateixa estructura sintàctica, allò que li manca (la fam i la set expressen insatisfacció), i que a la segona s'identifica successivament amb dos elements de la natura: un arbre que tremola en la nit (la por) i un gall fer (que converteix la insatisfacció i la por en un cant esperançat). (1 punt)
(c) Que el poeta s'identifica amb dos elements del bosc, l'arbre i el gall; que l'arbre és un símbol tradicional de l'home, i representa la unió d'allò terrenal (arrels) i allò espiritual (fulles); el poeta-arbre sent la por i l'enyorança de qui, insatisfet, es perd en el bosc; que el gall és un símbol en la poesia de Vinyoli, i representa clarament el poeta a través del seu cant; com a gall salvatge (ocell de muntanya, feréstec, indòmit, esquerp, nocturn), va a l'essència de les coses i és capaç, amb la seva paraula (la poesia), d'anunciar la llum (el coneixement), malgrat la presència contínua de la mort (el caçador que guaita). Es valorarà especialment que l'examinand expliqui que per a Vinyoli, que s'inscriu en la tradició poètica postsimbolista, la poesia és una forma de vida i una via de coneixement: el pas de la fosca a la llum ho representa. També pot fer notar el contrast entre l'estarrufament i la veu ronca: l'expressió del poeta no és clara, directa, sinó velada, però al mateix temps manifesta determinació, orgull i desafiament. (1 punt)

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicitada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent (per exemple, la relació amb altres poemes i temes del llibre), se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que aquest es comptarà dins els 3 punts assignats al contingut de la resposta. Els altres dos punts s'atorgaran si procedeix ordenadament (per exemple, fent primer una paràfrasi del poema) i és capaç d'argumentar amb claredat els diversos aspectes que es proposen.

9. PAU 2017 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

2. Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:

(a) Que el llibre es divideix explícitament en tres parts sense títol (només numerades), precedides per un poema que fa de pròleg a tot el conjunt («Amb ronca veu»), en el qual el poeta es compara amb un gall salvatge. (0,5 punts)
(b) Que en cada una de les parts hi predomina un tema diferent (0,5 per cada descripció correcta): I: el pas del temps, el record, el coneixement i la natura; II: l'amor, vist com a via de salvació i de transcendència, però també efímer; III: la mort i el pas del temps com a destí indefugible.

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 2 punts assignats.